

Отримано
21.01.2024 р.
Голова
вченої спеціалізованої
ради
ДФ 26.133.057
д.е.н., проф.
М.В. Житарю

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.057
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка,
доктору економічних наук, професору,
професору кафедри фінансів Факультету
економіки і управління
Житарю Максиму Олеговичу

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Вергелюк Юлії Юріївни, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету, на дисертаційну роботу Віровця Дениса Володимировича «Економічний механізм функціонування децентралізованих автономних організацій», подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 Економіка, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Актуальність дисертаційного дослідження

Розвиток цифрових технологій у світі набуває все більших масштабів, що обумовлює архітектурну трансформацію не лише економік, а й суспільних відносин в цілому. За допомогою цифрових технологій формуються цифрові екосистеми, в межах яких створюються нові ринкові умови та генерується додана вартість, при цьому вибудовуються нові економічні відносини, а старі руйнуються. Популяризація новітніх технологій та технологічних рішень стимулюють появу інноваційних інструментів та послуг, що в свою чергу змінює конфігурацію світового економічного ландшафту.

Децентралізовані автономні організації є новою і недослідженою формою економічного партнерства цифрової економіки, що обумовлює необхідність їх усестороннього наукового дослідження. Це, в свою чергу, сприятиме створенню більш ефективних моделей управління такими системами, розробці елементів їх безпеки та розвитку регуляторного середовища. До того ж, вивчення економічного механізму функціонування децентралізованих автономних організацій стає необхідним елементом сучасного наукового та практичного дискурсу в економіці. Враховуючи зазначене, тема дисертаційної роботи Віровця Д.В. присвячена вивченню механізму функціонування децентралізованих автономних організацій є своєчасною та актуальною.

Зв'язок дисертації з науковими планами, програмами, темами

Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи та індивідуального плану аспіранта Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Тему дисертації затверджено вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 10 від 28 листопада 2019 р.) у формулюванні «Економічний механізм функціонування

Децентралізованих автономних організацій». Дослідження здійснене відповідно до наукової теми Факультету інформаційних технологій та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Розвиток економіки міста Києва в умовах євроінтеграції», номер державної реєстрації 0118U001561, термін виконання червень 2018 р. – червень 2023 рр.

Наукова новизна результатів дисертації

Наукова новизна отриманих результатів містить результати за рубриками наукової новизни – удосконалено та дістали подальшого розвитку. Серед основних результатів, що характеризують прирощення наукових знань та визначають наукову новизну проведеного дослідження, слід відзначити наступні:

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат, що характеризує економічні відносини що виникають за участю ДАО та інших економічних суб'єктів, що на відміну від існуючих враховує використання віртуальних активів, смарт-контрактів та інших інструментів, заснованих на технології розподіленого реєстру при цьому не знецінюється використання понять «цифрове партнерство» та «цифрова кооперація»;

- модель економічного механізму та інструментарій економічного механізму функціонування ДАО, на основі яких автором розроблено рекомендації його використання в економічній теорії та практиці та доведено, що використання децентралізованих автономних організацій як форми організації цифрового партнерства, зменшує витрати та ризики притаманні традиційним корпораціям, що сприяє досягненню економічної ефективності, а також оптимізує бізнес-процеси через застосування технології розподілених реєстрів;

- методичний підхід, який використовується для оцінки економічної ефективності ДАО та дозволяє врахувати вплив факторів та обмежень розвитку децентралізованих автономних організацій і ґрунтується на застосуванні метрик для ДАО – метрики оцінки токена, метрики оцінки інфраструктури, метрики оцінки управління, метрики розвитку, що дозволяє встановити орієнтири вибору інвестиційних рішень та шляхів підвищення ефективності ДАО;

- перелік заходів, які спрямовані на підвищення ефективності економічного механізму функціонування децентралізованих автономних організацій, серед яких підходи до визначення рівня децентралізації, підходи до використання оракулів при зборі та обробці даних, а також до розробки системи віртуальних активів;

набули подальшого розвитку:

- трактування поняття «децентралізована автономна організація», що визначається автором як організація неперсоніфікованих учасників, створеної для досягнення інвестиційної, виробничої чи соціальної мети, відповідно до правил фінансово-економічної взаємодії, автоматизованих смарт-

контрактами, на платформах технології розподіленого реєстру, що на відміну від існуючих вказує на інноваційні можливості ДАО.

- обґрунтування стратегічних напрямів державної політики України у сфері розвитку децентралізованих технологій та участі в економіці Web3, що створює передумови для ефективного використання в Україні ДАО для організації економічного, фінансового, технічного та соціального партнерства.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Результати вивчення дисертаційної роботи та опублікованих праць засвідчують значущість отриманих результатів, що підтверджуються можливістю широкого застосування розробленого в дисертації науково-методологічного інструментарію як у проведенні подальших наукових досліджень, так і у практичній діяльності. Отримані результати дисертаційної роботи спрямовані на вирішення науково-практичного завдання пов'язаного з поглибленням теоретико-методичних та практичних аспектів економічного механізму функціонування децентралізованих автономних організацій.

Практичне значення дисертації Віровця Д. В. підтверджується впровадженням результатів дослідження у практичну діяльність, а саме:

ТОВ «Акселератор нових продуктів» (Довідка № 26 від 09.05.2023 р.);

ТОВ «Б.С-Агро» (Довідка № 21-0623 від 22.06.2023 р.);

БО «Благодійний фонд «Волонтери Гармата» (Довідка № 1 від 06.06.2023 р.).

Матеріали дослідження можуть бути використані у практичній роботі при організації цифрових партнерств з використанням віртуальних активів; змісті освітніх компонентів для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 Економіка.

Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукова обґрунтованість результатів дослідження зумовлена ґрунтовним опрацюванням теоретичних джерел і їх глибоким аналізом. Наукові положення, висновки і результати, які представлено в дисертації Віровця Д. В., оцінюються як теоретично обґрунтовані й достовірні. Вони базуються на використанні загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, таких як методи індукції, дедукції, наукового абстрагування, співставлення загального та індивідуального, порівняльний аналіз, статистичні методи аналізу відносних і середніх величин, табличний метод та метод анкетування. Загальні висновки дисертації логічні й переконливі. Вони в повній мірі висвітлюють хід дослідження, поставлені завдання й результати проведеної роботи.

Дисертаційна робота є логічною, завершеною, містить повною мірою обґрунтовані наукові положення та висновки, містить достатню кількість рисунків та таблиць, які подані безпосередньо в основній частині дисертації, та винесені в додатки.

Обґрунтованість наукових пропозицій автора, висновків та представлених рекомендацій підтверджується їх апробацією на міжнародних

та всеукраїнських науково-практичних конференціях, науковими публікаціями.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією

Визначені в дисертації завдання здобувач виконав на належному рівні. Мета дослідження чітко сформульована, для її досягнення вдало визначені завдання та обрано доцільні методи. Представлений текст роботи демонструє, що здобувач опанував методологію наукової діяльності, уміло застосовує її на практиці, а отже, оволодів необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях

Заслуговує уваги апробація теоретичних положень дисертації на конференціях та семінарах, зокрема на 4-х всеукраїнських науково-практичних конференціях та 3-х міжнародних. В опублікованих працях розкрито основні результати дослідження і його наукову новизну, що дозволяє стверджувати, що висновки і пропозиції, запропоновані у дисертаційній роботі, є апробованими.

Наукові положення та основні результати дисертаційної роботи Віровця Д. В. повно висвітлено в опублікованих за темою дисертації 12 наукових працях. В опублікованих наукових працях розкривається сутність та зміст положень, задекларованих дисертантом як таких, що містять елементи наукової новизни.

Деякі положення дисертації були використані в навчальному процесі факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка при викладанні дисциплін «Криптоекономіка» та «Фінансові технології», а також реалізації дослідницьких проектів спільно з компанією XDAO (Сінгапур). Розроблені рекомендації також дають можливість об'єктивно визначити тенденції розвитку децентралізованих автономних організацій в Україні. Сформульовані в дисертації висновки можуть бути корисними при розробці стратегії спільного фінансування проектів цифрових спільнот, а також соціальних та гуманітарних проектів для розвитку міжнародного партнерства місцевих громад.

Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу

Зміст дисертаційної роботи Віровця Д. В. «Економічний механізм функціонування децентралізованих автономних організацій» охоплює основні аспекти теми, відповідає меті та завданням дослідження.

Дисертація Віровця Д. В. містить анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи становить 241 сторінку, та містить 41 таблицю, 24 рисунки та 15 додатків. Стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі, а її зміст викладено в

чіткій логічній послідовності. За обсягом та змістом дисертаційна робота є завершеною та відповідає вимогам, що встановлені МОН України.

Аналіз змісту дисертації дозволяє встановити, що здобувачем у першому розділі «Теоретичні аспекти функціонування децентралізованих автономних організацій в економіці» вдало проведено систематизацію теоретичних поглядів зарубіжних науковців стосовно передумов формування економічного механізму функціонування ДАО (параграф 1.1). Автором визначено технологію ДАО, яка за твердженнями здобувача є логічним продовженням розвитку інтернету. Здобувач проаналізував інфраструктури Web1-Web3 та представив їх застосування крізь призму еволюції Інтернет-технологій, що в ході подальшого дослідження, дозволило у логічній послідовності представити кращі ДАО в розрізі ринкової капіталізації, активних членів та найбільш успішні ДАО. Здобувачем досліджено і представлено класифікацію економічних елементів Web3, на підставі чого визначено, що «економічний зміст ДАО проявляється в можливостях створення нових форм економічної взаємодії учасників цифрової економіки». Здобувач визначає, що «з економічної точки зору механізм ДАО представляє систему виробничих відносин з приводу організації цифрового партнерства для створення продуктів та розподілу ресурсів та результатів спільної діяльності, що і визначає організацію економічного механізму ДАО». Заслужують на увагу напрацювання здобувача з питань адаптації державного регулювання економічної діяльності децентралізованих автономних організацій до світового досвіду. Цінними є напрацювання здобувача в частині представлення переваг та недоліків ДАО. В подальшому даний аналіз дозволив здобувачу вийти на ґрунтовне представлення особливостей правового регулювання ДАО.

У другому розділі, що має назву «Організація системи механізму функціонування децентралізованих автономних організацій» проаналізовано становлення системи функціонування ДАО та діючі системи функціонування ДАО закордоном. Здобувач робить висновки, що «суттєвим по значенню елементом системи ДАО є її учасники, як члени спільноти». Автором обґрунтовано і доведено, що «ДАО є тим типом організації партнерства в Web3, які встановлюють правила взаємодії учасників для досягнення спільної мети, структура якої записана за допомогою смарт-контрактів на одній з віртуальних платформ блокчейну».

Об'єктивно сфокусувавши свою увагу в третьому розділі на удосконаленні економічного механізму функціонування ДАО, здобувачу вдалось запропонувати власне бачення переваг та викликів ДАО, що базується на взаємодії між новими і традиційними економічними механізмами. Автором розроблено розширену модель організації можливостей ДАО, що дозволило представити авторське бачення зовнішньої та внутрішньої екосистем ДАО. Також на підставі власного аналізу автором структуровано ризики для ДАО та вказано заходи для їх зменшення.

Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях

За результатами перевірки дисертаційної роботи Віровця Д. В. на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; навмисних спотворень не виявлено. Звідси можна зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності. Дисертаційна робота є оригінальним завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам, які висуваються Міністерством освіти і науки України до оформлення дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Віддаючи належне внеску Віровця Д. В. в дослідження економічного механізму функціонування децентралізованих автономних організацій, відмітимо положення, які потребують уточнення, додаткової аргументації або мають дискусійний характер.

1. Досліджуючи потенціал ДАО для демократизації управління та спрямування зусиль на різноманітні цілі, автор виокремлює серед них і соціальні. Варто було б більш акцентно зупинитись на їх характеристиках та систематизовано обґрунтувати шляхи їх досягнення.

2. Враховуючи сутнісне наповнення таблиць 2.12 «Типи криптоактивів в ДАО» та 2.13 «Класифікація криптоактивів» доцільно було б здійснити подання матеріалу в одну таблицю з фіксацією концепції, що децентралізовані автономні організації потенційно можуть працювати з різними видами криптоактивів, якої дотримується автор.

3. Дисертаційне дослідження набуло б якісних переваг шляхом конкретизації напрямків національного використання технології блокчейн та ДАО, які представлені у таблиці 3.15. Варто було б детальніше зупинитись на тому, які саме етапи та процеси можуть відбуватися для заміни традиційних елементів на ДАО.

4. Потребують додаткового обґрунтування перспективи використання ДАО в контексті набуття чинності Закону України «Про віртуальні активи». Незважаючи на те, що закон не визначає поняття ДАО, проте без сумніву створює правове підґрунтя для функціонування такого типу організацій, зважаючи на тісний зв'язок з різними типами криптоактивів.

5. У другому розділі роботи доцільним було б приділити більше уваги особливостям оцінки функціонування національного механізму ДАО, зокрема в частині оцінки їх взаємодії з державними контролюючими та регулюючими органами, в тому числі із врахуванням фіскального середовища.

6. В п. 2.1. автор обґрунтовує дуалістичний характер економічної структури ДАО з огляду на наявність централізованих та децентралізованих аспектів (с.82). Вважаємо, що було б доцільно приділити увагу економічним інструментам та елементам, які відіграють роль при перетинанні централізованої та децентралізованої складової, а також взаємозв'язкам з традиційними елементами економічної системи, такими як власність на

ресурси, принципи організації виробництва, розподілу та обміну, відповідні економічні закони.

Вказані вище зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Віровця Д. В.

Загальний висновок і оцінка дисертації

Дисертаційна робота на тему «Економічний механізм функціонування децентралізованих автономних організацій» є самостійною та завершеною працею, має наукову новизну та практичне значення.

Дисертаційне дослідження відповідає спеціальності 051 «Економіка».

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 рр. № 44.

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Віровець Денис Володимирович, автор дисертаційної роботи на тему «Економічний механізм функціонування децентралізованих автономних організацій» заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Офіційний опонент:

к.е.н., доцент, доцент кафедри
фінансових ринків та технологій
Державного податкового університету

Ю. Ю. Вергелюк